

ECONOMICS

ЕКОНОМІКА

УДК 330.567.28:330.3

РОЛЬ ЗАОЩАДЖЕНЬ ДОМОГОСПОДАРСТВ У РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Костянтин Шапошников¹; Денис Крилов²; Олександр Лозиченко³

¹Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти»,
Київ, Україна

²Запорізький національний університет, Запоріжжя, Україна

³Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая, Київ, Україна

Резюме. Домогосподарства є одними з ключових економічних суб'єктів, які відіграють важливу роль у розвитку національного господарства. Одним із найважливіших компонентів впливу цих суб'єктів на розвиток економічних відносин є можливість формувати фінансові ресурси для розвитку національної економіки, що відбувається через механізм трансформації заощаджень домогосподарств в інвестиційні ресурси. Таким чином, актуальними серед учених залишаються питання дослідження формування заощаджень у домогосподарствах, ефективного їх залучення до фінансової системи, збереження реальної вартості та пошуку нових інструментів стимулювання мотивації цих економічних суб'єктів до здійснення заощаджень.

У статті поглиблено теоретичні аспекти впливу заощаджень домогосподарств на розвиток національної економіки. Аналіз їхньої сутності дозволив описати модель їх формування, уточнити види таких заощаджень (організовані, неорганізовані) та обґрунтувати особливості формування і роль в економічному розвитку країни.

Детальний аналіз впливу заощаджень домогосподарств на різні сектори та сфери господарства дозволив виокремити два типи такого впливу, а саме: прямий вплив – домогосподарства прямо вкладають свої заощаджені кошти в інвестиційні проекти; непрямий вплив – домогосподарства свої накопичені кошти передають у розпорядження фінансовим посередникам. Отримані результати дали можливість поглибити розуміння існування різних шляхів впливу заощаджень домогосподарств на розвиток національної економіки та констатувати складність такого впливу, його статичний характер.

Також у результаті проведеного дослідження ідентифіковано складний взаємовплив між заощадженнями домогосподарств та національною економікою. Проте більша увага сфокусована на пізнання впливу заощаджень домогосподарств на економічний розвиток. Ідентифіковано два види такого впливу: позитивний та негативний. Це дозволило зробити висновки про важливість активного залучення органів державної влади до регулювання процесів формування й використання заощаджень домогосподарств не лише в частині стимулювання їх накопичення та використання, але й у площині забезпечення мінімізації ризиків від деструктивного впливу таких ресурсів на стабільне функціонування національного господарства.

Ключові слова: заощадження, домогосподарства, національна економіка, економічна безпека, фінансові ресурси.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.03.005

Отримано 01.06.2022

UDC 330.567.28:330.3

THE ROLE OF SAVINGS OF HOUSEHOLDS IN DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY

Kostiantyn Shaposhnykov¹; Denys Krylov²; Oleksandr Lozychenko³

Kyiv, Ukraine

²*Zaporizhia National University, Zaporizhzhia, Ukraine*

³*IHE «Academician Yuriy Bugay International Scientific and Technical University», Kyiv, Ukraine*

Summary. Households are one of the key economic actors that play an important role in the national economy development. One of the most important components of the influence of these entities on the development of economic relations is the ability to form within the national economy financial resources for the national economy development, which occurs through the mechanism of the transformation of household savings into investment resources. Thus, the issues of studying the formation of households' savings, their effective involvement in the financial system, maintaining real value, and finding new tools to stimulate the motivation of these economic entities to make savings remain relevant among scientists.

Within the article, theoretical aspects of the impact of households' savings on the national economy development is deepened. The analysis of their essence allowed to describe the model of their formation in the national economy system, specify the types of such savings (organized, unorganized) and substantiate the peculiarities of the formation and the role in the development of the country.

A detailed analysis of the impact of households' savings on the different sectors and sectors of economy allowed us to identify two types of such impact, namely: direct impact – households directly invest their savings in investment projects; indirect impact – households transfer their accumulated funds to financial intermediaries. The obtained results provided an opportunity to deepen the understanding of the existence of different ways of influencing household savings on the national economy development, and state the complexity of this influence, its static nature.

Moreover, as a result of the research, a complex interaction between households' savings and the national economy is identified. However, more attention was focused on understanding the impact of households' savings on economic development. Two types of influence were identified, namely: positive and negative. This allowed us to conclude that it is important to actively involve public authorities in regulating the formation and use of households' savings, not only in terms of stimulating their accumulation and use, but also in minimizing the risks of the destructive impact of such resources on stable functioning of the national economy.

Key words: savings, households, national economy, economic security, financial resources.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.03.005

Received 01.06.2022

Постановка проблеми. Домогосподарства є ключовими економічними суб'єктами, які відіграють важливу роль у розвитку національного господарства. Одним із найважливіших компонентів впливу цих суб'єктів на розвиток економічних відносин є можливість формувати в межах національної економіки фінансові ресурси для розвитку національної економіки, що відбувається через механізм трансформації заощаджень домогосподарств в інвестиційні ресурси.

Досвід розвинених країн засвідчує, що без активного залучення заощаджень домогосподарств до фінансової системи неможливо створити міцний фундамент для забезпечення економічного розвитку в довготерміновій перспективі. Крім того, заощадження дозволяють отримати значну кількість мультиплікативних ефектів для всіх економічних суб'єктів, потрапляючи в тимчасове використання фінансовим установам [1, с. 51–52]. Ці установи відіграють одну з ключових ролей в трансформації заощаджень у кредитні, інвестиційні кошти.

Враховуючи значний потенціал заощаджень домогосподарств до здійснення змін у системі національної економіки, актуальними серед учених залишаються питання

дослідження їх формування в домогосподарствах, ефективного залучення до фінансової системи, збереження реальної вартості та пошуку нових інструментів стимулювання мотивації цих економічних суб'єктів до здійснення заощаджень. Відповідно питання багатоаспектного впливу цих фінансових ресурсів на розвиток економічних процесів, окремих сфер, галузей та секторів національної економіки також є важливими й постійно потребують уточнення, поглиблення, враховуючи динамічний характер її функціонування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання дослідження сутності заощаджень домогосподарств, особливостей їх створення, трансформації та використання в системі національної економіки досліджували у своїх роботах такі науковці: М. Дубина, А. Жаворонок, Т. Кізима, М. Костель, Г. Коцюрубенко, О. Мітал, А. Рамський, Л. Томашик, К. Шапошников, Л. Шкварчук та ін.

Систематизація та поглиблення теоретичних і прикладних аспектів впливу заощаджень домогосподарств на розвиток національної економіки здійснювали у своїх працях такі вчені: І. Власова, Т. Гордіна, Н. Дучинська, К. Кальницька, Дж. Кейнс, І. Колобердянко, А. Копилов, Н. Котис, О. Мелих, Ю. Нужнова, Т. Одінцева, Т. Пасажко, О. Петрушка, І. Сидор, В. Смесова, Р. Ціщик та ін.

Метою дослідження є дослідження та обґрунтування багатоаспектного впливу заощаджень домогосподарств на розвиток національної економіки.

Постановка завдання. Не зважаючи на наявність значної кількості наукових робіт у напрямку дослідження заощаджень домогосподарств, актуальними залишаються питання поглиблення теоретичних положень щодо обґрунтування багатоаспектного впливу таких ресурсів на розвиток економічних процесів. Досвід розвинених країн свідчить, що такий вплив за своєю природою є багатовекторним і не завжди позитивним. Саме така ситуація щодо складності об'єктивної ідентифікації зазначеного впливу зумовлює важливість проведення нових досліджень у цьому напрямі.

Виклад основного матеріалу. Домогосподарство – окремих економічний інститут, який являє собою об'єднання індивідів, що здійснюють спільну діяльність щодо ведення домашнього господарства [2, с. 52]. Крім важливого впливу на розвиток економіки через активну роль у механізмі трансформації заощаджень в інвестиційні ресурси, ці економічні суб'єкти також мають багато напрямів як позитивно впливати на економічний розвиток, так і призводити до деструктивних наслідків функціонування національного господарства. Ці економічні суб'єкти мають змогу сприяти формуванню конкурентного середовища для продажу товарів, надання послуг, формувати на них попит, впливати на фінансову систему країни тощо. Проте саме безпосередня участь у процесах формування заощаджень є елементом найважливішого аспекту впливу домогосподарств на економічний розвиток.

Заощадження домогосподарств – сукупність тимчасово вільних фінансових ресурсів домогосподарств, які утворилися внаслідок перевищення доходів над витратами з метою отримання додаткового доходу або подальшого використання в майбутньому. Відповідно для формування таких ресурсів необхідно виконання багатьох умов. Це і можливість накопичувати заощадження домогосподарствами, їх зацікавленість у передаванні таких ресурсів фінансовим установам і т. ін. Саме наявність мотиваційної складової, яка впливає на ощадну поведінку цих економічних суб'єктів, і формується під впливом значної кількості чинників. Погоджуємося з позицією А. Рамського, що «проблема заощаджень є однією із ключових в економічній теорії, а також у практичних аспектах фінансового забезпечення процесів відтворення капіталу та формування доданої вартості. Перетворення заощаджень у фінансовий ресурс відбувається через інвестиції» [3, с. 21].

Створення саме інвестиційних ресурсів у системі національної економіки завжди є актуальним завданням для органів державної влади, незалежно від стану економічного розвитку суспільства. У розвинених країнах роль домогосподарств є ключовою у формуванні таких ресурсів. І. Сидор та О. Петрушка доцільно зауважують, що

«інвестиційна діяльність фізичних осіб являє собою процеси, які підпорядковані певній логіці та закономірностям, передусім особливості інвестиційної діяльності фізичних осіб пов'язані із необхідністю відмовитися від сьогоденного споживання з метою отримання інвестиційного доходу в майбутні періоди. Рух заощаджень домогосподарств у сфері фінансово-кредитних відносин здійснюється через механізм страхування та/або придбання фінансових активів. Тобто зростання та розвиток національного виробництва можливий через мобілізацію вільних грошових ресурсів домогосподарств» [4, с. 144].

На рис. 1 представлено механізм формування домогосподарств у системі національної економіки. Розглянемо його сутність детальніше.

Отже, заощадження домогосподарств виникають за наявності двох найголовніших умов: формування тимчасово вільних коштів у результаті перевищення доходів над витратами та бажання цих суб'єктів не споживати додаткові ресурси, а відкласти споживання на майбутнє і зберегти певну частину власного доходу. Рішення про здійснення заощаджень приймаються домогосподарствами з урахуванням значної системи чинників зовнішнього та внутрішнього характеру. Саме впливаючи на такі фактори, органи державної влади мають змогу стимулювати прийняття відповідних рішень через створення умов як для зростання доходів населення загалом у системі національної економіки, стабільності економічної ситуації, так і для зацікавленості цих суб'єктів у здійсненні заощаджень. Для цього необхідно використовувати весь спектр можливих методів, інструментів та важелів, які є в розпорядженні органів державної влади.

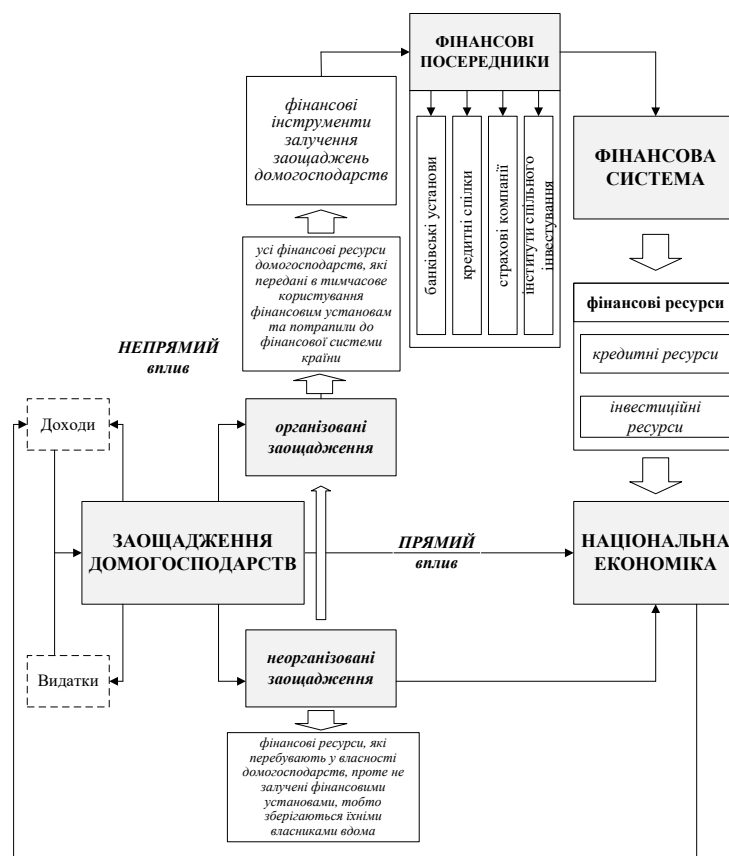

Рисунок 1. Модель формування заощаджень домогосподарств у системі національної економіки

Figure 1. Model of formation of household savings in the system of national economy

Джерело: складено авторами з урахуванням [5; 6; 7; 8, с. 266–268].

Прийняття домогосподарствами рішення про здійснення заощаджень ще не свідчить, що ці кошти потраплять до фінансової системи, а отже, і до економіки.

Значний обсяг заощаджень домогосподарства можуть зберігати вдома в різній валюті. Цей вид заощаджень прийнято називати неорганізованими. У більшості країн, які розвиваються і перманентно зіштовхуються з економічними, політичними кризами, наслідки від яких деструктивно впливають і на функціонування фінансових систем, домогосподарства мають схильність тримати накопичені кошти вдома. Активізувати використання таких ресурсів у межах національної економіки є дуже складним завданням, особливо в тих країнах, де розвиток фінансового ринку перебуває на досить низькому рівні. Складними стають окреслені питання в економіці замкненого типу, в якій джерела фінансових ресурсів для економіки обмежені. Ю. А. Нужнова зазначає, що «заощадження населення у замкненій економіці – це фактично єдине джерело надходження коштів на грошовий ринок. За його рахунок інші інституціональні одиниці можуть збільшити свої інвестиції або профінансувати бюджетний дефіцит» [9].

Однак частину сформованих заощаджень домогосподарства можуть і використовувати, не накопичуючи і не зберігаючи вдома. На наше переконання, у такому випадку доцільно виділити два типи впливу цих економічних суб'єктів на функціонування національного господарства:

1) *прямий вплив* – домогосподарства безпосередньо вкладають свої заощаджені кошти в інвестиційні проєкти, власну справу, стають інвесторами в системі національної економіки, передаючи власні кошти в розпорядження керівникам підприємств, залишаючи право на дивіденди, виплати і т. ін. Такий тип впливу є поширеним у країнах із розвиненим фінансовим ринком, ефективною системою захисту прав індивідуальних інвесторів та наявністю зрозумілих для домогосподарств механізмів здійснення таких інвестицій;

2) *непрямий вплив* – домогосподарства свої накопичені кошти передають у розпорядження фінансовим посередникам. Ці установи частину власної діяльності присвячують активному залученню таких ресурсів, оскільки за допомогою їх існування вони в переважній більшості випадків мають змогу провадити власну діяльність. За допомогою різних фінансових інструментів зазначені установи мотивують домогосподарства передавати свої накопичені кошти, за що вони зможуть отримати додатковий дохід. Цю групу заощаджень домогосподарств прийнято називати організованими заощадженнями, оскільки через механізм їх трансформації вони потрапляють до фінансової системи країни та, відповідно, і до національної економіки.

До фінансових установ, які беруть участь у процесах трансформації заощаджень у інвестиційні та кредитні кошти в Україні, наприклад, можна віднести банківські установи, кредитні спілки, страхові компанії різних типів, інститути спільного інвестування, недержавні пенсійні фонди та інші фінансові установи, які відповідно до законодавства мають право залучати кошти фізичних осіб. Саме забезпечення стабільної роботи окреслених фінансових посередників у довготерміновій перспективі є базовою умовою забезпечення стабільного зростання організованих заощаджень домогосподарств для розвитку національного господарства.

Процеси формування організованих та неорганізованих заощаджень є дуже складними. Частина неорганізованих заощаджень може перетворюватися в організовані, а останні після їх повернення власникам у результаті завершення дій договорів можуть ставати неорганізованими. Такі процеси в часі мають можливість відбуватися з різною періодичністю, а рішення домогосподарствами можуть прийматися як дуже швидко, так і тривалий час. Саме окреслене значно ускладнює весь процес формування організованих заощаджень, вимагає створення ефективної систем державного регулювання таким процесом.

Розглянемо детальніше особливу роль заощаджень домогосподарств у розвитку національної економіки. Зазначимо, що цілком зрозуміло, що розвиток національного господарства дуже пов'язаний з функціонуванням фінансової системи та, відповідно, частково визначається моделю ощадної поведінки, яка превалює в суспільстві в конкретний період. Проте і стан економіки держави, у свою чергу, впливає на домогосподарства, їх спроможність формувати заощадження, на процес прийняття ними відповідних рішень у цьому напрямку. Взаємозв'язок між процесом розвитку національної економіки та процесами формування заощаджень домогосподарств є дуже складним та багатоаспектним. Саме тому в межах статті зупинимося насамперед на обґрунтуванні впливу заощаджень домогосподарств на економічний розвиток країни. На рис. 2 представлено схему моделі такого впливу. Розглянемо його зміст детальніше.

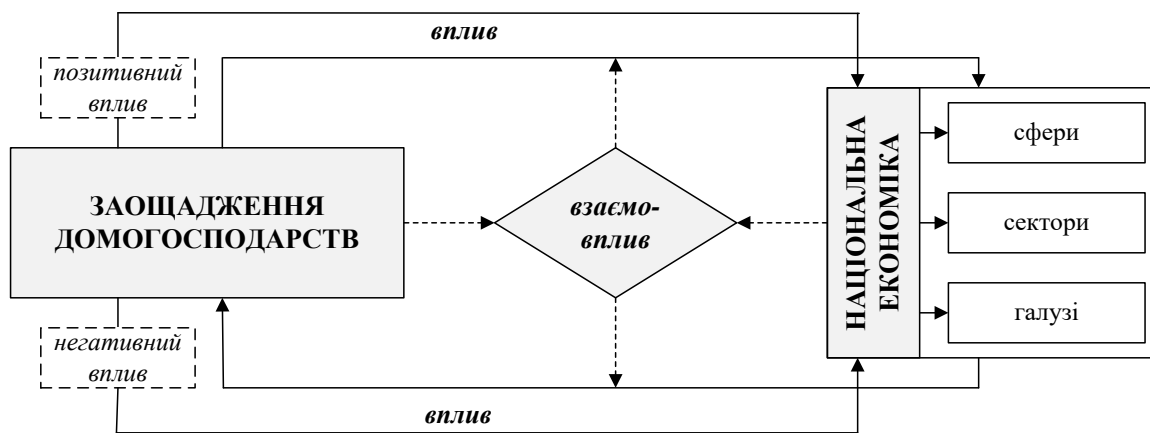

Рисунок 2. Схема впливу заощаджень домогосподарств на розвиток національної економіки

Figure 2. Scheme of the impact of household savings on the development of the national economy

Джерело: складено авторами на основі [10, с. 35; 14].

Отже, аналізуючи дані рис. 2, можна констатувати наявність як позитивного, так і негативного впливу заощаджень домогосподарств на розвиток національної економіки. Позитивний вплив від таких заощаджень для господарства країни вже був обґрунтований у межах статті. Зауважимо також, що заощадження домогосподарств є важливою складовою розвитку не лише реального сектора економіки, але фактично є основою для функціонування фінансової системи будь-якої країни, а саме фінансового ринку, ринку фінансових послуг, фінансових посередників. Саме тому, стимулюючи домогосподарства передавати власні кошти в тимчасове користування фінансовим установам, держава стимулює розвиток значної кількості економічних суб'єктів і сприяє процесам активної трансформації пасивних коштів у межах національної економіки в кошти для її розвитку.

Важливою перевагою заощаджень домогосподарств є їхня роль у забезпеченні фінансової та відповідно й економічної безпеки країни. Саме ці кошти формують внутрішній ресурс для забезпечення стабільного розвитку економіки. Різні флуктуації на світових ринках товарів, послуг, капіталу не одразу і не завжди прямо впливають на настрої домогосподарств здійснювати нові заощадження. Це робить фінансові ресурси цих суб'єктів стабільнішими для функціонування фінансових установ, що є дуже

важливим у період впливу різних несприятливих зовнішніх та внутрішніх чинників на розвиток економіки будь-якої країни.

Проте також актуальними, як свідчить досвід, є питання розуміння деструктивного впливу заощаджень домогосподарств на розвиток національної економіки. Усвідомлення потенційних проявів наслідків такого впливу дозволяє розробити та впровадити низку заходів на рівні держави для запобігання негативному впливу або мінімізації наслідків від його прояву. Доречно зауважує А. Копилов, що «заощадження, як відкладений попит, мають позитивні й негативні сторони. Під впливом зовнішніх чинників заощадження зумовлюють попит на споживчі товари та послуги, що, в свою чергу, стимулює зростання виробництва, а згодом навіть може викликати кризу перевиробництва. Зрештою, готівкова форма заощаджень небезпечна при грошовому знеціненні, а тому за бажанням власника вони можуть бути переведені у ліквідну форму вільноконвертованої валюти (ВКВ) або витрачені на купівлю товарів і послуг, вкладені в комерційне підприємство, збережені для вирішення можливих фінансових проблем» [11, с. 63]. Л. Шкварчук, О. Слав'юк, О. Сова зазначають, що «будучи важливим фактором забезпечення реального сектора економіки країни фінансовими ресурсами, заощадження самі є елементом невизначеності й генерування ризиків, оскільки на їхні обсяги впливають як об'єктивні, так і суб'єктивні чинники. Зміна економічних умов розвитку країни впливає на пріоритетність форм заощаджень та їхніх чинників, тому дослідження особливостей формування заощаджень є актуальним завданням сучасної економічної науки» [12, с. 109].

Таким чином, аналізуючи особливості деструктивного впливу заощаджень домогосподарств на розвиток національної економіки, можна визначити такі особливості формування такого впливу:

- 1) заощадження домогосподарств можуть призводити до перевиробництва на тлі накопичення значних їх обсягів у межах національної валюти;
- 2) неорганізовані заощадження домогосподарств у неорганізованій формі сприяють розвитку тіньової економіки, проведенню нелегальних або напівлегальних фінансових операцій тощо;
- 3) організовані заощадження домогосподарств у середовищі значних макрофінансових флуктуацій здатні стати джерелом виникнення панічних настроїв серед населення щодо дострокового повернення їхніх коштів, що дуже негативно може впливати на стабільність фінансової системи держави [13, с. 122];
- 4) заощадження домогосподарств можуть у довготривалій перспективі створювати підвищений попит на товари, фінансові активи, нерухомість та частково спричиняти завищення цін на їх придбання й ін.

Отже, створення умов для формування заощаджень домогосподарств у межах національної економіки є одним із найбільш складних та важливих завдань для органів державної влади, яке потребує консолідованої роботи уряду, центрального банку та законодавчої влади.

Висновки. Поглиблено теоретичні аспекти впливу заощаджень домогосподарств на розвиток національної економіки. Зокрема, обґрунтовано, що такі заощадження є важливим елементом формування фінансових ресурсів для довготривалого економічного розвитку. Аналіз сутності заощаджень домогосподарств дозволив описати модель їх формування в системі національної економіки, уточнити види таких заощаджень (організовані, неорганізовані) та обґрунтувати особливості їх формування й роль в економічному розвитку країни.

Детальний аналіз впливу заощаджень домогосподарств на різні сектори та сфери господарства дозволив виокремити два типи такого впливу, а саме: прямий вплив –

домогосподарства безпосередньо вкладають свої заощаджені кошти в інвестиційні проекти; непрямий вплив – домогосподарства свої накопичені кошти передають у розпорядження фінансовим посередникам. Отримані результати дали можливість поглибити розуміння існування різних шляхів впливу заощаджень домогосподарств на розвиток національної економіки та констатувати складність такого впливу, його статичний характер.

Також проведено дослідження в межах окресленого напрямку дозволило ідентифікувати складний взаємовплив між заощадженнями домогосподарств та національною економікою. Однак більша увага сфокусована на пізнання особливостей впливу саме заощаджень домогосподарств на активізацію економічного розвитку. У результаті ідентифіковано два види такого впливу: позитивний та негативний. Це дозволило зробити висновки про важливість активного залучення органів державної влади до регулювання процесів формування й використання заощаджень домогосподарств не лише в частині стимулювання їх накопичення та використання, але й у площині забезпечення мінімізації ризиків від деструктивного впливу таких ресурсів на стабільне функціонування фінансової системи й розвиток національного господарства.

Conclusions. Within the article, theoretical aspects of the impact of households' savings on the national economy development are deepened. In particular, it is proved that such savings are an important element in the formation of financial resources for long-term economic development. The analysis of the essence of households' savings allowed us to describe the model of their formation in the national economy system, clarify the types of such savings (organized, unorganized) and substantiate the features of their formation and role in the economic development of the country.

A detailed analysis of the impact of households' savings on various sectors and spheres of economy allowed us to distinguish two types of impact, namely: direct impact – households directly invest their saved funds in investment projects; indirect impact – households transfer their accumulated funds to financial intermediaries. The obtained results made it possible to deepen the understanding of the existence of various ways of influencing households' savings on the national economy development and state the complexity of such an impact, its static nature.

Moreover, conducting research within the outlined area made it possible to identify a complex mutual influence between households' savings and the national economy. However, more attention was focused on understanding the specifics of the impact of households' savings on the activation of economic development. As a result, two types of such influence were identified, namely: positive and negative. This made it possible to draw the conclusion about the importance of active involvement of state authorities in regulating the formation and use of households' savings not only in the terms of stimulating their accumulation and use, but also in terms of ensuring minimization risks from the destructive impact of such resources on stable functioning of the financial system and the national economy development.

Список використаної літератури

1. Гонта О. І., Дубина М. В. Формування комплементарної інвестиційної політики України: виклики глобалізації та вимоги економічної безпеки: монографія. Чернігів, 2013. 184 с.
2. Лозиченко О. М. Роль домогосподарств у розвитку національної економіки. Науковий вісник Полісся. 2021. № 1 (22). С. 47–58. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2021-1\(22\)-47-58](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2021-1(22)-47-58)
3. Рамський А. Ю. Сутність заощаджувальних процесів домогосподарств та їхній вплив на розширене відтворення ВВП. Бізнес Інформ. 2013. № 3. С. 21–29.
4. Сидор І. П., Петрушка О. В. Заощадження в системі інвестиційних ресурсів домогосподарство України. Економічні студії. 2019. № 3 (25). С. 143–148.
5. Гонта О. І., Дубина М. В. Оцінка рівня спроможності регіонів до мобілізації внутрішніх джерел інвестування. Науковий вісник ЧДДЕУ. Серія 1. Економіка. 2010. № 3 (7). С. 67–78.

6. Дубина М. В., Тарасенко А. В., Тарасенко О. О. Сутність та особливості формування поведінки домогосподарств на ринку фінансових послуг. Проблеми економіки. 2021. № 4 (50). С. 163–172. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-4-163-172>
7. Федішин М. П., Жаворонок А. В., Абрамова А. С. Основні тенденції ринку банківських послуг: кредитний та депозитний акцент. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2019. № 4 (20). С. 412–425. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-4\(20\)-412-425](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-4(20)-412-425)
8. Дубина М. В. Інвестиційний ресурс системи парабанківських посередників як фактор розвитку національної економіки. Збірник наукових праць Державного економіко-технологічного університету транспорту: Серія «Економіка і управління». 2010. Вип. 16. С. 263–271.
9. Нужнова Ю. А., Кальницька К. Е., Біляєва О. В. Інвестування грошових коштів населення України та мотиви їх вибору. Modern Directions Of Theoretical And Applied Researches '2015 (SWorld – 17–29 March 2015). URL: <https://www.sworld.com.ua/konfer38/15.pdf>.
10. Шапошников К. С. Вплив інституційного середовища на інноваційний розвиток економіки регіону. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 29. С. 34–36.
11. Копилов А. А. Заощаджувальна поведінка населення України в умовах економічної кризи. Науковий вісник УжНУ Серія: Економіка. 2011. Спецвипуск 33. Ч. 4. С. 62–66.
12. Шкварчук Л. О., Слав'юк О. А., Сова О. О. Заощадження домогосподарств: схильність, пріоритети та фактори. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія: Проблеми економіки та управління. 2020. Т. 4. № 1. С. 109–118. DOI: <https://doi.org/10.23939/semi2020.01.109>
13. Федішин М. П., Жаворонок А. В., Ковальчук Н. О. Механізм державного регулювання кризових явищ банківської галузі в умовах глобальних викликів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2019. № 28. С. 121–125. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-28-53>
14. Федішин М. П., Жаворонок А. В., Ковальчук Н. О. Аналітична оцінка фінансової стійкості та стабільності банківської системи України на основі індикаторів. Проблеми системного підходу в економіці. 2019. № 6 (74). С. 83–88. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-6-59>

References

1. Honta O. I., Dubyna M. V. Formuvannia komplementarnoi investytsiinoi polityky Ukrainy: vyklyky hlobalizatsii ta vymohy ekonomichnoi bezpeky [Formation of complementary investment policy of Ukraine: challenges of globalization and requirements of economic security]. Chernihiv, 2013. 184 p.
2. Lozychenko O. M. Rol domohospodarstv u rozvytku natsionalnoi ekonomiky [The role of households in the development of the national economy]. Naukovyi visnyk Polissia. 2021. No. 1 (22). P. 47–58. DOI: [https://doi.org/10.25140/2410-9576-2021-1\(22\)-47-58](https://doi.org/10.25140/2410-9576-2021-1(22)-47-58)
3. Ramskyi A. Yu. Sutnist zaoshchadzhuvalnykh protsesiv domohospodarstv ta yikhniy vplyv na rozshyrene vidtvorennia VVP [The essence of saving processes of households and their impact on the expanded reproduction of GDP]. Biznes Inform. 2013. No. 3. P. 21–29.
4. Sydor I. P., Petrushka O. V. Zaoshchadzhenia v systemi investytsiinykh resursiv domohospodarstvo Ukrainy [Savings in the system of investment resources of the household of Ukraine]. Ekonomichni studii. 2019. No. 3 (25). P. 143–148.
5. Honta O. I., Dubyna M. V. Otsinka rivnia spromozhnosti rehioniv do mobilizatsii vnutrishnikh dzherel investuvannia [Assessment of the level of capacity of regions to mobilize domestic sources of investment]. Naukovyi visnyk ChDIEU. Seriya 1. Ekonomika. 2010. No. 3 (7). P. 67–78.
6. Dubyna M. V., Tarasenko A. V., Tarasenko O. O. Sutnist ta osoblyvosti formuvannia povedinky domohospodarstv na rynku finansovykh posluh [The essence and features of the formation of household behavior in the financial services market]. Problemy ekonomiky. 2021. No. 4 (50). P. 163–172. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2021-4-163-172>
7. Fedyshyn M. P., Zhavoronok A. V., Abramova A. S. Osnovni tendentsii rynku bankivskykh posluh: kredytnyi ta depozytnyi aktsent [The main trends in the market of banking services: credit and deposit emphasis]. Problemy i perspektyvy ekonomiky ta upravlinnia. 2019. No. 4 (20). p. 412–425. DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-4\(20\)-412-425](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2019-4(20)-412-425)
8. Dubyna M. V. Investytsiinyi resurs systemy parabankivskykh poserednykiv yak faktor rozvytku natsionalnoi ekonomiky [Investment resource of the system of parabank intermediaries as a factor in the development of the national economy]. Zbirnyk naukovykh prats Derzhavnogo ekonomiko-tekhnolohichnogo universytetu transportu: Seriya “Ekonomika i upravlinnia”. 2010. Vol. 16. P. 263–271.
9. Nuzhnova Yu. A., Kalnytska K. E., Biliaieva O. V. Investuvannia hroshovykh koshtiv naseleння Ukrainy ta motyvy yikh vyboru [Investing money of the population of Ukraine and the reasons for their choice]. Modern Directions Of Theoretical And Applied Researches '2015 (SWorld – 17–29 March 2015). URL: <https://www.sworld.com.ua/konfer38/15.pdf>.

10. Shaposhnykov K. S. (2018). Vplyv instyutsiinoho seredovyscha na innovatsiinyi rozvytok ekonomiky rehionu [Influence of the institutional environment on the innovative development of the region's economy]. *Prychornomorski ekonomichni studii*. Vol. 29. P. 34–36.
11. Kopylov A. A. Zaoshchadzhuvanna povedinka naseleння Ukrainy v umovakh ekonomichnoi kryzy [Savings behavior of the population of Ukraine in the economic crisis]. *Naukovyi visnyk UzhNU Serii: Ekonomika*. 2011. 33. Part 4. P. 62–66.
12. Shkvarchuk L. O., Slaviuk O. A., Sova O. O. Zaoshchadzhenia domohospodarstv: skhynnist, priorytety ta faktory [Savings of households: propensity, priorities and factors]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu "Lvivska politekhnik"*. Serii: Problemy ekonomiky ta upravlinnia. 2020. Vol. 4. No. 1. P. 109–118. DOI: <https://doi.org/10.23939/semi2020.01.109>
13. Fedyshyn M. P., Zhavoronok A. V., Kovalchuk N. O. Mekhanizm derzhavnogo rehuliuвання kryzovykh yavlyshch bankivskoi haluzi v umovakh hlobalnykh vyklykiv [The mechanism of state regulation of crisis phenomena in the banking industry in the context of global challenges]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo. 2019. No. 28. P. 121–125. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2019-28-53>
14. Fedyshyn M. P., Zhavoronok A. V., Kovalchuk N. O. Analychna otsinka finansovoi stiikosti ta stabilnosti bankivskoi systemy Ukrainy na osnovi indykatoriv [Analytical assessment of financial stability and stability of the banking system of Ukraine on the basis of indicators]. *Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi*. 2019. No. 6 (74). P. 83–88. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-6-59>